

## SMART Vormgeving KRW-impulsprogramma

Versie: 30 augustus 2023 – voor bespreking in BO KRW 6 september

**Toelichting:** *bijgaand document betreft de concretisering van het KRW-impulsprogramma. Zoals besproken in het BO KRW van 22 mei jl. zal bij het KRW-impulsprogramma gewerkt worden met een adaptieve aanpak, waarbij Rijk en regionale overheden direct aan de slag gaan met de actielijnen die al in gang kunnen worden gezet of reeds lopen, maar er tegelijk ook ruimte is voor verdere uitwerking, aanvulling of bijsturing van het programma, aan de hand van nieuwe inzichten of aanvullende afstemming. Er is dan ook sprake van een levend document, dat continu zal worden geactualiseerd gedurende de looptijd van het programma.*

## Inhoud

|                                                                                                                |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| SMART Vormgeving KRW-impulsprogramma .....                                                                     | 1  |
| Inleiding KRW-impulsprogramma .....                                                                            | 2  |
| 1. Bewaken van de uitvoering van eerder afgesproken maatregelen .....                                          | 2  |
| 2. verdere uitwerking van ruimtelijke maatregelen .....                                                        | 3  |
| 2.1 Algemene borging aanpak resterende KRW-opgave in PPLG's: .....                                             | 3  |
| 2.2 Aanpak beekdalen .....                                                                                     | 5  |
| 3. intensivering van maatregelen voor stoffen .....                                                            | 5  |
| 3.1 Probleemstoffen en handelingsperspectief .....                                                             | 5  |
| 3.2 Industrie/bedrijfsleven .....                                                                              | 6  |
| 3.3 Riolwaterzuiveringsinstallaties .....                                                                      | 7  |
| 3.4 Land- en (glas)tuinbouw .....                                                                              | 7  |
| 4. inzet op verdere verankering van afspraken in regelgeving .....                                             | 8  |
| 5. bepalen toestand, prognose en resterend handelingsperspectief .....                                         | 8  |
| 6. Voorbereiding op een goede motivering van uitzonderingen in de aanloop naar 2027 .....                      | 9  |
| 7. Voorkomen van en voorbereiden op rechtszaken in Nederland .....                                             | 9  |
| Bijlagen: uitgebreidere aanpak per actielijn .....                                                             | 11 |
| Bijlage actielijn 1: aanpak bewaken van de uitvoering van eerder afgesproken maatregelen ..                    | 11 |
| Bijlage actielijn 2: aanpak verdere uitwerking van ruimtelijke maatregelen .....                               | 12 |
| Bijlage actielijn 3: aanpak intensivering van maatregelen voor stoffen .....                                   | 12 |
| Bijlage actielijn 4: aanpak inzet op verdere verankering van afspraken in regelgeving .....                    | 13 |
| Bijlage actielijn 5: aanpak bepalen toestand, prognose en resterend handelingsperspectief ...                  | 13 |
| Bijlage actielijn 6: voorbereiding op een goede motivering van uitzonderingen in de aanloop<br>naar 2027 ..... | 13 |
| Bijlage actielijn 7: voorkomen van en voorbereiden op rechtszaken in Nederland .....                           | 13 |
| Bijlage opvolging Rli-advies .....                                                                             | 14 |

## Inleiding KRW-impulsprogramma

Met het KRW-impulsprogramma willen Rijk en regio samen met een stevige, aanvullende inzet op het uitvoeren van verbeteracties voldoen aan de eisen van de KRW. De focus van het KRW-impulsprogramma is in de eerste plaats om te zorgen dat provincies, waterschappen, gemeenten en Rijk tijdig kunnen doen en uitvoeren wat is afgesproken. Betrokken partijen hebben elkaar vaak nodig om gezamenlijk de lastige hobbels te nemen. Daarnaast willen partijen samen ook kijken waar mogelijke kansen liggen voor intensivering of aanvulling van maatregelen.

Om als Rijk en regio stevig te sturen op de uitvoering van het KRW-impulsprogramma is naast het reguliere Bestuurlijk Overleg Water een Bestuurlijk Overleg KRW ingericht onder voorzitterschap van de minister van IenW, waarin bestuurders van provincies en waterschappen vanuit de KRW-deelstroomgebieden samen met het Rijk iedere twee maanden samenkomen om de voortgang te bespreken.

Op 22 mei jl. zijn bij dit eerste Bestuurlijk Overleg KRW de contouren van het KRW-impulsprogramma besproken en vervolgens is op 5 juni de Kamer hierover geïnformeerd in aanloop naar het Commissiedebat Water<sup>1</sup>.

Het impulsprogramma is onderverdeeld in zeven actielijnen. Die actielijnen zijn gegroepeerd onder drie sporen uit het eerdere KRW-Werkplan 2022-2027.

### Actielijnen onder spoor 1: Uitvoering

1. *bewaken van de uitvoering van eerder afgesproken maatregelen*
2. *verdere uitwerking van ruimtelijke maatregelen*
3. *intensivering van maatregelen voor stoffen*
4. *inzet op verdere verankering van afspraken in regelgeving*

### Actielijnen onder spoor 2: Tussenevaluatie

5. *bepalen toestand, prognose en resterend handelingsperspectief*

### Actielijnen onder spoor 3: Verantwoording

6. *voorbereiding op een goede motivering van uitzonderingen in de aanloop naar 2027*
7. *voorkomen van en voorbereiden op rechtszaken in Nederland*

Per actielijn worden eerst de concrete acties beschreven, zoals besproken in het BO KRW van 22 mei (het 'wat'); daarna wordt zo smart mogelijk uitgewerkt: wie, gevraagde inzet en wanneer. In de bijlagen wordt nader ingegaan per actielijn op het 'hoe'.

## 1. Bewaken van de uitvoering van eerder afgesproken maatregelen

Het gaat hier om de voortgang van de ongeveer 1700 gebiedsgerichte maatregelen en ongeveer 65 generieke (beleids-)maatregelen in de planperiode 2022-2027. Hiervoor is een dashboard opgesteld, dat inzicht biedt in de voortgang door duidelijk te maken voor welke maatregelen de verschillende partijen (die aan de lat staan voor die maatregelen) risico's voorzien op niet-tijdige uitvoering, en wat die risico's zijn. Vervolgens zullen de partijen gezamenlijk kijken wat gedaan kan worden om deze risico's te mitigeren (het wegnemen van knelpunten).

Het dashboard wordt één keer per jaar geactualiseerd, medio maart. Het gesprek over de mitigatie van deze risico's (*het handelingsperspectief*) vindt echter continu plaats in de diverse ambtelijke en bestuurlijke (water)gremia, en de Tweede Kamer wordt twee<sup>2</sup> keer per jaar over de voortgang hiervan geïnformeerd bij de halfjaarlijkse waterdebatten (Commissiedebat en Wetgevingsoverleg Water). Specifiek heeft het BO KRW besloten om de risico's standaard in de verschillende RBO-vergaderingen te bespreken en vervolgens hierover terug te koppelen aan het BO KRW en/of BO Water, zodat waar nodig nadere sturing aan de uitvoering gegeven kan worden, bijvoorbeeld bij het adresseren van issues waarbij partijen elkaar nodig hebben.

### **Op te leveren producten vanuit deze actielijn zijn**

1. Dashboard, vastgesteld in het BO Water van 12 juli 2023, jaarlijks te actualiseren;

<sup>1</sup> [Kamerbrief over vormgeving Kaderrichtlijn Water impulsprogramma](#) | [Kamerstuk](#) | [Rijksoverheid.nl](#)

<sup>2</sup> Wens van de Tweede Kamer tijdens Commissiedebat Water van 7 juni 2023.

2. Overzicht van mogelijke verbeteracties om risico's te mitigeren;
3. Handreikingen aan waterbeheerders om die verbeteringen in gang te zetten (voorbeeld is factsheet t.a.v. aanpassing grondgebruik t.b.v. KRW-doelen die momenteel wordt opgesteld)

### **Wie**

Een werkgroep onder leiding van trekker actielijn 1, bestaande uit vertegenwoordigers van IenW, LNV, Informatiehuis Water, en de RAO-voorzitters. In de werkgroep moet voldoende directe aansluiting vanuit de uitvoeringspraktijk aanwezig zijn (niet alleen de vertegenwoordigers/coördinatoren). Daarnaast zijn IenW, LNV en alle waterbeheerders verantwoordelijk voor het jaarlijks aanleveren van de geactualiseerde risico-inschatting van hun maatregelen. Voor de (operationele) vormgeving van het dashboard wordt extern een opdracht verstrekt. Daarnaast is er continue bespreking van de risico's in de RAO's/RBO's.

De werkgroep:

- Doet de jaarlijkse uitvraag bij alle partijen voor actualisatie van het dashboard;
- Kijkt waar het dashboard verder verbeterd kan worden;
- Begeleidt de opdrachtnemer die de operationele vormgeving van het dashboard verzorgt;
- Zorgt (via de RAO-voorzitters) dat de risico's uit het dashboard voldoende frequent besproken worden in de RAO's/RBO's;
- Verzamelt concrete hulpvragen m.b.t. de meest-voorkomende risico's uit het dashboard;
- Stelt op basis daarvan een overzicht van mogelijke verbeteracties op;
- Maakt handreikingen/factsheets om de verbeteringen in gang te zetten, of begeleidt sub-werkgroepen bij het opstellen van deze handreikingen;
- Beslist welke risico's nadere bespreking behoeven in het BO KRW.

De werkgroepleden dragen daarbij steeds zorg voor de consultatie met hun achterbannen.

De RAO's/RBO's:

- Bespreken steeds de risico's die in hun regio spelen;
- Formuleren op basis daarvan oplossingen voor deze risico's; en/of
- Formuleren op basis daarvan concrete hulpvragen aan de werkgroep.

### **Inzet**

- Deelname aan bovenstaande werkgroep: frequentie eens per 1 à 2 weken.
- Vaste behandeling in de RAO's/RBO's.
- Waterbeheerders: jaarlijkse actualisatie van het dashboard tijdens de reguliere KRW-voortgangsrapportage. Naar schatting 1-3 werkdagen per waterbeheerder per actualisatieslag.
- Waterbeheerders: formuleren van concrete hulpvragen en implementeren van oplossingen.

### **Wanneer**

- Het dashboard wordt jaarlijks geactualiseerd. Het opstellen van het overzicht van mogelijke verbeteracties en de handreikingen kent op dit moment nog geen nadere planning anders dan dat hiertoe per risico z.s.m. wordt overgegaan wanneer de nadere duiding van risico's en mogelijke oplossingsrichtingen door de waterbeheerders worden aangereikt.
- Het huidige dashboard met de stand van zaken en risico's, én mogelijke oplossingsrichtingen voor de mitigatie hiervan, zal voor het eerst met de Tweede Kamer worden gedeeld in aanloop naar het Wetgevingsoverleg Water dat gepland staat op 13 november 2023.

*Zie ook agendapunt 6 van het BO KRW van 6 september*

## **2. verdere uitwerking van ruimtelijke maatregelen**

### **2.1 Algemene borging aanpak resterende KRW-opgave in PPLG's:**

Voor de eerste provinciale gebiedsprogramma's voor het NPLG (PPLG 1.0) is een handreiking (1.0) opgesteld met daarin de toelichting hoe de resterende opgave vanuit de KRW (en het 7<sup>e</sup> Actieprogramma Nitraatrichtlijn) ingevuld kan worden. In de handreiking wordt prioriteit gegeven aan grootschalig beekdalherstel op zandgronden (zie hieronder) en wordt ook verwezen naar het 7<sup>e</sup> Actieprogramma Nitraatrichtlijn (en addendum) en de Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027

waar de waterkwaliteitsdoelen, opgaven en maatregelen van alle waterbeheerders staan opgenomen. Centraal staat hierbij de uitwerking van het principe water en bodem sturend te laten zijn in de ruimtelijke ordening.

Daarbij wordt gewezen op het belang om de koppeling en synergie tussen de KRW-doelen en de andere opgaven te zoeken, en mogelijke spanningen tussen de opgaven te adresseren. Er zijn namelijk (meekoppel)kansen voor de KRW-doelen bij de uitvoering van maatregelen die vallen onder de scope van het Transitiefonds. Bij de extensivering van de agrarische sector voor de aanpak van de stikstofemissie is synergie mogelijk om ook de uit- en afspoeling van nutriënten naar het water te verminderen. Bij technische maatregelen, aanpassing landgebruik en verplaatsing van bedrijven geldt dat er geen achteruitgang van de waterkwaliteit mag optreden en dat doelen overal behaald moeten worden. Hierbij is het van belang dat de juiste keuzes voor landgebruik gemaakt worden: geen uitspoelingsgevoelige teelten op uitspoelingsgevoelige gronden (uitkoop van piekbelasters moet er bijvoorbeeld niet toe leiden dat daar wordt overgeschakeld van grasland naar uitspoelingsgevoelige teelt). Maatregelen voor versterking van de natuur en biodiversiteit, zoals het tegengaan van verdroging, het vergroten van het natuurareaal of het realiseren van groenblauwe dooradering, kunnen ook bijdragen aan de KRW-doelen. Maatregelen voor klimaat – zoals CO<sub>2</sub>-reductie door peilverhoging in veengebieden – moeten geoptimaliseerd worden, zodat ook de waterkwaliteit hiervan profiteert en in ieder geval niet achteruit gaat.

Op de hoge zandgronden zal inzet op grootschalig herstel van beekdalen een grote bijdrage kunnen leveren aan het behalen van de doelen (*zie paragraaf 2.2*). In andere delen van Nederland moeten andere maatregelen geformuleerd worden in de gebiedsprocessen van het NPLG. Dit totaal aan plannen wordt meegenomen in de tussenevaluatie van de KRW en het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn, waarvan de resultaten in 2024 opgeleverd worden (*zie actielijn 5*).

Om adequaat invulling te geven aan de KRW-opgave is het van belang dat de PPLG's vanuit de waterbeheerders (waterschappen en indirect ook Rijkswaterstaat) voldoende proactief worden gevoed ten aanzien van de KRW. De RBO's kunnen hier een belangrijke rol in vervullen door actief de PPLG's van de desbetreffende provincies van hun stroomgebied op hun agenda te zetten (deels gebeurt dit al, maar dat kan nog versterkt worden) en aan de provincies advies uit te brengen ten aanzien van de KRW-onderdelen. Daartoe is het van belang dat provincies ook nauw(er) betrokken worden bij de RBO's. Deze betrokkenheid is ook relevant gezien de link met de aanpak van beekdalen, en de samenhang van de KRW met de andere opgaven.

## **Wie**

Regionaal RAO's en RBO's (coördinatie via de RAO-voorzitters) en koepelorganisaties (UvW en IPO), nationaal volgen via IenW/LNV-inzet op NPLG, aansluiting bij RTLG.

Zo kan vanuit de RBO's worden toegezien op - en teruggekoppeld aan het BO KRW over - de (voortgang van de) invulling en borging van de KRW-opgaven in PPLG's:

- RBO Noord voor Friesland, Groningen en Drenthe;
- RBO Rijn-Oost voor Drenthe, Overijssel, Gelderland, Flevoland;
- RBO Rijn-west voor Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht;
- RBO Schelde voor Zeeland;
- RBO Maas voor Brabant en Limburg.

Nationaal kunnen LNV en IenW eenzelfde rol vervullen richting de 12 provincies via NPLG-team.

## **Inzet**

- Vanuit RBO's toezien op borging KRW-opgave in ontwerp provinciale gebiedsprogramma's en waar nodig hierover advies uitbrengen.
- Vanuit RTLG-toetsingsteam Rijk (IenW en LNV) toetsen van de KRW-maatregelen in de PPLG's.
- Vanuit UvW en waterschappen stimuleren aan te sluiten op het (de) PPLG-proces(sen) in hun beheersgebied en eventuele knelpunten agenderen. Tweewekelijkse netwerkgroep.
- Verkennen of de Ecologische Autoriteit aanvullende input nodig heeft om het effect van maatregelpakketten te kunnen toetsen aan de (ecologische) KRW-doelen.

## **Wanneer**

- Alle ontwerp PPLG's zijn inmiddels gereed en worden momenteel beoordeeld.

Twee fases te onderscheiden:

1. Fase van toetsing ontwerp PPLG's en verwerking tot definitieve PPLG's: Q1 2024 volgende concretiseringsslag van de plannen. Bespreking in diverse (regionale) gremia (zie hierboven). Toetsing vanuit Rijk en vervolgens Ecologische Autoriteit.
2. Fase van uitvoering PPLG's. Ook daarbij blijft betrokkenheid vanuit KRW essentieel.

## 2.2 Aanpak beekdalen

Dit is de meest concrete maatregel vanuit het NPLG ten behoeve van de waterkwaliteit, waarvoor tevens middelen (ongeveer 800 miljoen euro) zijn gereserveerd vanuit het budget van het door de regering voorgestelde Transitiefonds. Hiervoor is dan ook al een werkgroep gestart op initiatief van de desbetreffende provincies, teneinde de beekdalenaanpak nader vorm te geven, waarbij de waterkwaliteitsopgave in samenhang met de andere (water)opgaven (ecologie, waterbeschikbaarheid etc.) wordt ingevuld. Dit onderwerp is tevens besproken bij het BO Water van 12 juli. Belangrijk onderdeel van de aanpak is het komen tot een ruimtelijke zonering voor de indeling van de beekdalen. Daarbij moet bepaald worden welk landgebruik binnen en rondom deze beekdalen plaats mag vinden, en hoe de hiervoor benodigde functieverandering van gronden bewerkstelligd kan worden. Daarmee is er een belangrijke link met de factsheet/handreiking voor aanpassing grondgebruik die momenteel wordt opgesteld en medio oktober gereed zal zijn (zie *bijlage 1 onderaan document*).

### Wie

- Regionaal via RAO's en RBO's (coördinatie via de RAO-voorzitters);
- Nationaal via de werkgroep beekdalen met de 7 provincies die beekdalen hebben, te weten Noord-Brabant, Limburg, Gelderland, Utrecht, Overijssel, Drenthe en Friesland, IenW, LNV;
- Ook de desbetreffende waterschappen worden hierbij betrokken.

Gevraagde inzet: deelname aan de werkgroep beekdalen door bovenstaande partijen.

### Wanneer

- Aanpak is besproken in BO Water 12 juli.
- *PM aanvullen met de vervolgstappen vanuit de werkgroep*

## 3. intensivering van maatregelen voor stoffen

Binnen de KRW worden 132 stoffen getoetst aan waterkwaliteitsnormen; 54 prioritaire stoffen en 78 specifieke verontreinigende stoffen. In de Stroomgebiedbeheerplannen is geconstateerd dat in veel waterlichamen normen nog niet worden gehaald. Deze stoffen kunnen in drie hoofdcategorieën worden ingedeeld:

- i) Gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen;
- ii) Industriechemicaliën, inclusief PAKs;
- iii) Anorganische stoffen (metalen en ammonium).

De KRW eist dat al het mogelijke is gedaan om de normen te halen. Schoon water is niet alleen een verplichting vanuit de EU. Het is ook een verantwoordelijkheid voor de waterbeheerders en vanuit het stoffenbeleid. Via deze actielijn wordt uitgewerkt welke aanvullende maatregelen ten opzichte van het lopende beleid genomen kunnen worden om de waterkwaliteitsnormen alsnog te halen.

Belangrijke oorzaak voor het niet halen van de doelen is dat partijen naar elkaar wijzen als het aankomt op het nemen van de benodigde maatregelen. Dit patroon moet worden doorbroken. De KRW impuls vraagt om extra inzet (bovenop al lopende acties) van alle partijen in de keten. De bereidheid hiertoe is uitgesproken. Voor de nadere invulling hiervan zullen in het BO KRW afspraken worden gemaakt. Het gaat om extra inzet op de drie belangrijkste bronnen van stoffen: industrie, rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en landbouw, ten behoeve van het halen van de doelen voor oppervlaktewater, grondwater en beschermde gebieden (met name voor drinkwaterbereiding). Deze inzet is onder te verdelen in vier categorieën: *3.1 Probleemstoffen en handelingsperspectief*, *3.2 Industrie/bedrijfsleven*, *3.3 Rioolwaterzuiveringsinstallaties* en *3.4 Land en (glas)tuinbouw*. Daarbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij reeds lopende programma's en initiatieven.

### 3.1 Probleemstoffen en handelingsperspectief

In de deelstroomgebieden Rijn-West, Maas en Noord is of wordt een analyse uitgevoerd van de probleemstoffen en het handelingsperspectief. Het bureau Ecofide voert deze onderzoeken uit.

Hiermee ontstaat inzicht in de vraag voor welke stoffen aanvullende inspanningen nodig zijn en welke mogelijkheden hiervoor bestaan.

IenW heeft op basis van de achtergronddocumenten van de Stroomgebiedbeheerplannen een landelijke stoffenlijst opgesteld voor de KRW impuls. De lijst bevat 42 stoffen waarvoor aanvullende maatregelen nodig zijn om de chemische doelen te halen.

De voortgang en het effect van de extra maatregelen op de normoverschrijdingen wordt, net als bij de bestaande maatregelen, bijgehouden in de Voortgangstabel toestand en maatregelen KRW chemie<sup>3</sup>. Deze tabel zal jaarlijks worden geactualiseerd met de nieuwste oordelen.

Voornemen is om een landelijke werkgroep probleemstoffen in te stellen, met vanuit elk deelstroomgebied vertegenwoordiging om concrete voorstellen uit te werken voor operationele monitoring, nader onderzoek en bronaanpak.

#### **Wie**

Er wordt een werkgroep opgezet met beoogde deelname van één stoffendeskundige per deelstroomgebied (één per RBO), IenW, UvW, IPO en Ecofide. Daarnaast wordt indien opportuun een bredere begeleidingsgroep ingesteld.

#### **Inzet**

Handelingsperspectieven uit de (deel)analyses uitwerken in concrete voorstellen. Het gaat daarbij om voorstellen voor operationele monitoring, nader onderzoek en bronaanpak. Ondersteuning hierbij door Ecofide.

#### **Wanneer**

- de landelijke stoffenlijst is beschikbaar, evenals de analyse voor Rijn-West is beschikbaar. Voor Maas komt de analyse dit najaar beschikbaar. Voor de overige deelstroomgebieden is dit nog nader te bepalen.
- de landelijke werkgroep zal worden ingesteld in september/oktober 2023.
- het proces en de mijlpalen richting 2027 worden gezamenlijk met de werkgroep bepaald in november/december 2023.
- Een plan van aanpak voor deze actielijn 3 (stoffen) wordt naar verwachting besproken in het BO Water van december.
- De voortgangstabel met de toestand en maatregelen van de KRW wordt jaarlijks besproken in het BO KRW en BO Water.

### **3.2 Industrie/bedrijfsleven**

Voor **industrie/bedrijfsleven** kan het impulsprogramma nader worden vormgegeven door de probleemstoffen een plek te geven in het *KRW actieprogramma chemische stoffen bedrijfsleven*. Ondernemersvereniging VNO-NCW stelt een aanpak voor per bedrijfstak of bedrijf. VNO-NCW heeft hierbij voor een ondersteuningsprogramma een subsidieverzoek gedaan bij IenW.

#### **Wie**

VNO-NCW samen met vertegenwoordigers relevante bedrijfstakken.

#### **Inzet**

Bedrijfsleven met ondersteuning door VNO-NCW.

#### **Wanneer**

- Start bij positief besluit over subsidieverzoek.
- Uitvoering gedurende periode 2023-2027.
- Jaarlijks verslag van de uitgevoerde werkzaamheden

Daarnaast dient goed aansluiting en synergie te worden gezocht bij de reeds langer lopende programma's, zoals het *Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel* en het *Impulsprogramma Chemische Stoffen*:

---

<sup>3</sup> Voortgangstabel toestand en maatregelen KRW-chemie 2022, 11 november 2022.

### Interbestuurlijk Programma Versterking VTH stelsel

#### **Wie**

IenW, RWS, waterschappen, gemeenten, omgevingsdiensten. NB: specifiek aandachtspunt is dat de betrokkenheid van waterbeheerders bij dit traject tot nu toe nog beperkt is.

#### **Inzet**

Probleemstoffen plek geven in het programma.

#### **Wanneer**

Najaar 2023, met periodieke terugmelding van de voortgang.

### Impulsprogramma Chemische Stoffen

#### **Wie**

IenW

#### **Inzet**

Probleemstoffen plek geven in het programma.

#### **Wanneer**

Gedurende periode 2023-2026.

### 3.3 Rioolwaterzuiveringsinstallaties

- Voor **RWZI's** kan het impulsprogramma nader worden vormgegeven door het opstellen van een strategie voor de aanpak van RWZI's per (deel)stroomgebied.
- Beoogd is dat waterschappen vaststellen wat de 'distance to target' is voor alle KRW-relevante stoffen (inclusief effecten op Rijkswateren/zee).
- En vervolgens met ketenpartijen de handelingsperspectieven bespreken.

#### **Wie**

UvW/waterschappen, IenW, RWS, provincies/IPO, gemeenten/VNG en Omgevingsdiensten.

#### **Inzet**

Werkgroep instellen door UvW, afstemmen met traject *waterketenvisie* en daarbij ook resultaten van het project *ketenverkenner* vanuit de Kennisimpuls Waterkwaliteit (KIWK) benutten. Ondersteuning door STOWA, onderzoek naar impact van RWZI-effluent op de KRW-doelen.

#### **Wanneer**

- Werkgroep najaar 2023, periodiek voortgangsverslag met RAO, RBO en BO KRW/Water.
- STOWA onderzoek voorjaar 2024.

### 3.4 Land- en (glas)tuinbouw

Voor het terugdringen van de belasting door nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen vanuit de landbouw, zijn er al verschillende lopende trajecten, waaronder de uitvoering van het 7<sup>e</sup> Actieprogramma Nitraatrichtlijn en de derogatiebeschikking, en het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030.

Daarnaast kan voor **land- en (glas)tuinbouw** vanuit het impulsprogramma gericht worden op drie soorten acties:

- Beter benutten van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), alsmede andere (bovenwettelijke) instrumenten waarmee de agrarische sector kan bijdragen aan de doelen voor schoon, voldoende en gezond water (o.a. vanuit GLB, ANLb, Ecoregelingen);
- Verkennen hoe de toelating en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in overeenstemming gebracht kan worden met de kwaliteitseisen van de KRW;
- Onderdelen van bestaande regelgeving toetsen aan KRW-vereisten en waar nodig regelgeving verder aanscherpen, in lijn met het Rli-advies. Zie actielijn 4.

#### **Wie**

IenW, LNV, BZK (incl. juridische afdelingen van deze departementen) en CTGB.

## Inzet

- DAW: aansluiting bij bestaande governance-structuur voor DAW (BO DAW, kernteam DAW, supportteam DAW), verbinding met KRW-impulsprogramma versterken. Maatregelen voor de aanpak van de agrarische wateropgaven stimuleren via de DAW impulsregeling.
- Verkenning toelating en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in overeenstemming met de kwaliteitseisen van de KRW: traject loopt in nauwe samenwerking tussen LNV en IenW. Actie is eveneens benoemd in kabinetsreactie op Rli-advies (zie ook actielijn 4).
- Relevante bestaande regelgeving toetsen aan KRW-vereisten en waar nodig regelgeving verder aanscherpen: onderdeel actielijn 4.

## Wanneer

- DAW: in juli is de impulsregeling DAW opengesteld<sup>4</sup>.
- Verkenning toelating en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in overeenstemming met de kwaliteitseisen van de KRW: september 2023 (Kamer wordt in aanloop naar Commissiedebat Gewasbescherming van 10 oktober geïnformeerd over uitkomst verkenning).
- Bestaande regelgeving toetsen aan KRW-vereisten en waar nodig regelgeving verder aanscherpen: nader te bepalen, zie actielijn 4.

## 4. inzet op verdere verankering van afspraken in regelgeving

Eerste stap in dit traject is een verkennende analyse naar in hoeverre nadere verankering in regelgeving precies nodig en wenselijk is. Vervolgens zal een juridische en beleidsmatige analyse van de mogelijkheden hiertoe gedaan moeten worden. Daarbij zal ook gekeken worden naar de aanbevelingen van de Rli en de kabinetsreactie hierop. In een volgend BO KRW zal hier op terug worden gekomen.

Gestart wordt met de opvolging van de kabinetsreactie op het Rli-advies, voor zover deze betrekking heeft op verankering in regelgeving. Daarnaast is er echter ook een belangrijk wisselwerking met de andere actielijnen, met name actielijnen 1 en 3: vandaaruit kan namelijk ook de behoefte naar voren komen om afspraken verder te verankeren in regelgeving.

## Wie

IenW en LNV (incl. juridische afdelingen). Aan te vullen met deelname vanuit regionale partijen voor specifieke acties.

Inzet: deels kan worden aangesloten bij de bestaande structuur van het Uitvoeringprogramma van Water & Bodem-sturend en andere lopende trajecten. Deels moeten er echter ook nieuwe acties in gang gezet worden. Centraal moet iemand overzicht en sturing houden op de uitvoering en voortgang van de acties (*trekker van actielijn wordt gezocht*).

## Wanneer

- Inventarisatie van welke verankering nodig is: in 2023 (mits er tijdig een trekker wordt gevonden);
- Vervolgens acties 2024-2027 in gang zetten en structureel toezien op uitvoering hiervan;
- Informeren Kamer over voortgang in aanloop naar WGO 13 november.
- *Planning wordt t.z.t. nader uitgewerkt.*

## 5. bepalen toestand, prognose en resterend handelingsperspectief

De lopende tussenevaluatie KRW (gereed in 2024) brengt in samenwerking met de regio de toestand van de wateren, de resterende opgaven en het handelingsperspectief in beeld. Hieruit moet blijken in hoeverre de doelen gehaald worden met de uitvoering van alle maatregelen (inclusief de KRW Impuls), en welk aanvullend handelingsperspectief er nog is (eventuele aanvulling KRW Impuls op basis van inzichten vanuit traject tussenevaluatie). Die maatregelen kunnen al gedurende de evaluatie aan de KRW Impuls toegevoegd worden.

Dit betreft het spoor 2 uit het eerdere werkplan. Hierbij wordt via drie stappen toegewerkt naar het opleveren van de tussenevaluatie:

---

<sup>4</sup> [Impulsregeling DAW: versnelling aanpak agrarische wateropgaven - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](https://www.klimaatadaptatienederland.nl)

1. Basis op orde: leren van eerdere analyses;
2. Balans opmaken: huidige toestand en trends in waterkwaliteit over de voorgaande jaren;
3. Prognose: één gezamenlijk beeld van doelbereik in 2027 en resterend handelingsperspectief.

De eerste stap (*Basis op orde*) bevindt zich momenteel in de afrondende fase. Voor de prognose wordt momenteel een plan van aanpak opgesteld en afgestemd (zie ook agendapunt 7 van BO KRW).

#### **Wie**

Bestaande werkgroep spoor 2 met IenW, LNV, RWS, waterschappen, provincies, kennisinstellingen (WENR en Deltares) en de drinkwatersector.

#### **Inzet**

*Nader te specificeren o.b.v. PvA.*

#### **Wanneer**

Afronding en oplevering van de tussenevaluatie KRW is voorzien in de 2<sup>e</sup> helft van 2024.

## 6. Voorbereiding op een goede motivering van uitzonderingen in de aanloop naar 2027

In het BO Water van 12 april jl. is het plan van aanpak voor dit traject (spoor 3 werkplan) vastgesteld. Hiervoor is een werkgroep ingericht, bestaande uit vertegenwoordiging vanuit: IenW, RWS, VNG, UvW, en enkele waterschappen en provincies. De betrokkenen vanuit de werkgroep dragen daarbij continu zorg voor de consultatie van hun achterbannen.

Op te leveren producten vanuit deze actielijn zijn:

1. Interne juridische analyse van de uitzonderingsmogelijkheden (eventueel gevolgd door externe juridische toets);
2. Vergelijking met buitenland: hoe verantwoorden andere lidstaten (bijvoorbeeld Duitse 'Transparenzansatz') en wat is positie Europese Commissie?;
3. Overzicht van beschikbare uitzonderingsmogelijkheden en bijbehorende randvoorwaarden, inclusief stroomschema;
4. Praktische handreiking per uitzonderingsmogelijkheid voor gebruik ervan door waterbeheerders, inclusief checklist voor benodigde informatie voor dossieropbouw;
5. Overzicht van overige 'verzachtende omstandigheden' en andere instrumenten (eventueel technische doelaanpassing);
6. Beantwoording van (selectie van) aangedragen praktijkcases.

#### **Wie**

Bestaande werkgroep spoor 3 onder leiding van trekker actielijn 6, bestaande uit IenW, RWS, UvW, en enkele waterschappen en provincies.

#### **Inzet**

*Nader uit te werken.*

#### **Wanneer**

Producten 1, 2 en 3 in 2023. Producten 4, 5 en 6 in 2024 (waarbij tussen handreikingen geprioriteerd wordt op basis van behoefte). Bruikbare deelproducten kunnen tussentijds beschikbaar worden gesteld. Focus ligt hierbij eerst op een overzicht van benodigde data bij gebruik van uitzonderingen.

## 7. Voorkomen van en voorbereiden op rechtszaken in Nederland

De maatschappelijke zorgen richten zich momenteel ook op de consequenties voor (de doorgang van) projecten: er bestaat angst voor een 'tweede stikstofdossier'. Het mogelijke risico voor individuele projecten hangt niet direct samen met het in 2027 voldoen aan de KRW: ook op dit moment mogen alleen projecten doorgang vinden die niet leiden tot achteruitgang van de toestand van een waterlichaam en die het bereiken van een goede toestand niet in gevaar brengen. En ook bij het wel halen van de doelen in 2027 mogen projecten nog geen achteruitgang van de toestand veroorzaken. In het BO KRW van 22 mei is besloten dat dit thema een expliciet onderdeel wordt van het KRW-impulsprogramma, vandaar deze toegevoegde actielijn 7.

Inzet op de volgende zaken:

1. Check op correctheid nu in gebruik zijnde toetsingskaders (incl. toetsing op tijdelijke achteruitgang);
2. Bijdragen aan beschikbaarheid van toetsingskaders voor alle bevoegde gezagen;
3. Bijdragen aan daadwerkelijk gebruik van toetsingskaders (o.a. door kennisdeling);
4. Ondersteuning bij toepassing van de uitzonderingsmogelijkheid voor projecten van 'hogere openbaar belang';
5. Mogelijk ook voorbereiding op/ervaring met eventuele rechtszaken delen.

**Wie**

Voornemen is een werkgroep op te stellen onder leiding van trekker actielijn 7, in ieder geval bestaande uit IenW (incl. juridische afdeling), RWS, koepelorganisaties UvW en IPO, en enkele individuele waterschappen en provincies.

**Inzet**

*Nader te bepalen. Mogelijk starten met een themasessie met bovenstaande partijen.*

**Wanneer**

Start in tweede helft 2023.

## Bijlagen: uitgebreidere aanpak per actielijn

### Bijlage actielijn 1: aanpak bewaken van de uitvoering van eerder afgesproken maatregelen PM nadere uitwerking

*Voor de uitwerking moet scherper worden gemaakt hoe concreet richting oplossingsrichtingen wordt gekomen en welke producten daarvoor gemaakt kunnen worden. Het dashboard met de risico's ligt er, maar concrete hulpvraag is nodig: in trant van "hier lopen we op vast, hier hebben we hulp bij nodig, etc." Verantwoordelijkheid ligt primair bij de waterbeheerder zelf om probleem op te lossen, maar als dit niet alleen lukt wordt een hulpvraag verwacht. Bekeken zal worden wat punten zijn waar de meesten tegenaan lopen, zodat daarvoor oplossingen gezocht kunnen worden.*

*Belangrijke vraag daarbij is waar handelingsperspectief zit: deel van de knelpunten heeft te maken met ruimtelijke processen die lang duren: daar kun je geld en mensen op zetten, maar daarmee is er geen garantie dat dit sneller gaat. Bijvoorbeeld met komst Omgevingswet duurt onteigeningsproces langer. Daarom ook belangrijk op andere zaken te focussen dan sec grondverwerving om functieverandering te bewerkstelligen: het is lang niet altijd nodig om grond daadwerkelijk te verwerven (ook in lijn met gedachte dat het soms gaat om slimmer lopen i.p.v. harder lopen). Dit is ook expliciet onderdeel van de factsheet grondgebruik die momenteel wordt opgesteld (zie hieronder).*

*Een ander aspect is het dilemma van het opknippen van maatregelpakketten i.v.m. deadline KRW versus het integraal willen aanpakken met andere opgaven i.v.m. synergiën en meekoppelkansen (bijvoorbeeld in het kader van NPLG of vanwege aansluiting bij cyclus vervanging en onderhoud).*

*Tot slot helpt het focus aan te brengen in de risico's om daadwerkelijk aan de slag willen en ook kunnen, middels een soort filter op meest voorkomende risico's waar gezamenlijk handelingsperspectief is. Deze prioritering is logisch, maar soms wel lastig omdat veel risico's ongeveer even hoog scoren. Het helpt daarbij ook om risico's te categoriseren, bijvoorbeeld a.d.h.v. criteria t.a.v. het handelingsperspectief:*

- 1. Staan de partijen hier primair zelf voor aan de lat, bv capaciteit en budget;*
- 2. Hebben partijen elkaar nodig, bv gebiedsproces, bestuurlijk draagvlak;*
- 3. Liggen de risico's (grotendeels) buiten invloedsfeer van de partijen, bv stikstof.*

*Zie ook agendapunt 6 van BO KRW 6 september.*

#### **Factsheet functieverandering van gronden ten behoeve van KRW-opgave**

Om noodzakelijke functieveranderingen te bewerkstelligen zijn er verschillende instrumenten: het stellen van voorwaarden aan het landgebruik via bestemmingplannen of het verwerven of gebruiken van gronden. Het is voor partijen nu niet altijd duidelijk wat de (juridische) mogelijkheden en voorwaarden zijn bij het toepassen van deze instrumenten, en wanneer welk instrument ingezet kan worden om bij te dragen aan het handelingsperspectief van de KRW-doelen. Het gaat daarbij niet alleen om de rechtstreekse functieveranderingen ten behoeve van de KRW, maar ook om ongewenste neveneffecten van ruimtelijke maatregelen voor de KRW te voorkomen (e.g. voorkomen omzetting van grasland naar uitspoelinggevoelige teelten).

Eerste stap hierbij is het opstellen van een factsheet/handreiking waarmee mogelijkheden, voorwaarden en consequenties inzichtelijk worden gemaakt voor de betrokken waterbeheerders. De factsheet bedient verschillende doelgroepen: bestuurders, beleidsmedewerkers en juristen. Voor de bestuurders begint de factsheet met een korte samenvatting, die de gezamenlijke opgave voor het Rijk en de decentrale overheden benoemt en het perspectief voor aanpassen van grondgebruik via decentrale instrumenten schetst. Voor de beleidsmedewerkers wordt een kernachtige beschrijving opgesteld van de verschillende mogelijke instrumenten onder de Omgevingswet en wordt met voorbeelden geschetst hoe de kansrijke instrumenten effectief kunnen worden ingezet. Voor de juristen wordt een bijlage opgesteld met een juridische beschrijving van de instrumenten en een voorbeelduitwerking van voorschriften, regels en toelichting die zij gemakkelijk kunnen toepassen op de beleidswensen. Op deze manier wordt gestreefd een factsheet te maken die optimaal aansluit bij de wensen van de doelgroep.

Naast het maken van een factsheets/handreiking zal dit product actief onder de aandacht worden gebracht bij de gebruikers (Rijk, 12 provincies, 21 waterschappen en 340 gemeenten). Onderzocht wordt hoe dit product het beste onder de aandacht kan worden gebracht. Gedacht kan worden aan een nieuwsbericht of een webinar, of het oprichten van een soort *community of practice* of forum zodat partijen van elkaar kunnen leren.

Wie: werkgroep/begeleidingscommissie wordt geïnitieerd vanuit IenW, met daarin provincies en waterschappen, die veel met het onderwerp van doen hebben (bijvoorbeeld vanuit de beekdalenaanpak). Het opstellen van de factsheet/handreiking wordt uitgevoerd door een bureau dat geruime ervaring heeft met omgevingsrecht onder zowel de huidige wetgeving als onder de Omgevingswet. NB: voor Rijkswateren kan aansluiting worden gezocht bij de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW), waarbij vergelijkbare vraagstukken omtrent ruimtelijke maatregelen spelen.

### **Inzet**

Begeleiding van de opdracht, deelname aan interviews, aanleveren deskundigen vanuit netwerk/organisatie, meelesen op conceptproduct(en).

### **Wanneer**

Afronding van de factsheet is voorzien voor medio oktober.

### **Bijlage actielijn 2: aanpak verdere uitwerking van ruimtelijke maatregelen**

In het kader van het NPLG hebben alle provincies op of rond 1 juli hun provinciale programma's en maatregelpakketten ingeleverd voor een rijksbrede toetsing. In algemene zin valt op dat hierbij de opgave meestal goed in beeld is en dat van daaruit de maatregelen beschreven zijn die nodig zijn om de restopgave voor het KRW-doelbereik in te vullen. Tegelijkertijd zijn zowel de programma's als de maatregelpakketten nog te weinig concreet: er zijn geen specifieke maatregelen voor specifieke locaties benoemd en daarmee is onduidelijk in hoeverre maatregelen bijdragen aan het beoogde doelbereik. Vooral het ontbreken van de uitwerking van de brede beekdalen – ondanks dat dit vastgesteld beleid is – is een punt van zorg; noch de beken zijn specifiek benoemd – noch de concrete uitwerking is beschreven. De achterliggende redenen hiervoor lopen uiteen van bestuurlijke keuzes (nog geen nieuw provinciaal bestuur) tot het gebiedsproces centraal stellen (weerstand in gebieden om zaken concreet te maken) tot verwijzen naar onduidelijkheid vanuit het Rijk (ontbreken landbouwakkoord, onduidelijkheid over financiering). De provincies geven aan te verwachten de KRW-doelen in 2027 te bereiken. Uit de eerste interviewrondes met de provincies over de PPLG's blijkt dat er op vele punten een nadere uitwerking en concretisering ligt die niet in de PPLG's is opgenomen. Vanuit dit vertrekpunt valt te verwachten dat de plannen zich in de richting van een veel concreter ingevuld beeld zullen ontwikkelen – en dat zal een cruciale stap zijn die wel gezet moet worden. Rijk (o.a. via het toetsteam) en regio (o.a. via de RBO's) zullen de komende maanden nauw toezien op dat deze noodzakelijke concretiseringsstap gezet wordt en daarmee de benodigde maatregelen voor het oplossen van de resterende KRW-opgave geborgd worden in alle PPLG's.

### **Bijlage actielijn 3: aanpak intensivering van maatregelen voor stoffen**

Deze actielijn heeft de volgende uitgangspunten:

- Probleemstoffen aan de bron aanpakken samen met het bedrijfsleven;
- Analyse om te kijken wat nodig is om RWZI's KRW proof te maken (stofgerichte aanpak in de keten en/of bij zuivering);
- Inzet op schonere productieprocessen en duurzamere producten;
- Meer invulling geven aan producenten- en consumentenverantwoordelijkheid.

De actielijn vraagt afstemming met veel reeds lopende trajecten, zoals:

- VTH traject (Interbestuurlijk Programma Versterking VTH stelsel);
- Impulsprogramma Chemische Stoffen;
- Toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden;
- Aanpak Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS);
- Circulaire economie;
- Visie op de Waterketen;
- Deltaplan Agrarisch Waterbeheer;
- Algemene Beoordelingsmethodiek voor vergunningverlening.

Voor het KRW-impulsprogramma staat Wat, Inzet en Wanneer voor zover nu bekend in de hoofddekst.

Nadere uitwerking van het 'wie' per overheidspartij voor actielijn 3:

#### Waterschappen:

- samen met bedrijfsleven en Rijk ketenaanpak voor de KRW impuls stoffen vormgeven;
- alle RWZI's KRW proof maken door lozingseisen af te stemmen op KRW normen van het ontvangende water;
- waar nodig investeren in verdergaande zuivering op RWZI.

#### Provincies:

- inzet op teeltkeuze agrariërs in probleemgebieden: koppelen aan en integreren met NPLG/landbouwbeleid;
- gebruiksvoorschriften voor gewasbeschermingsmiddelen met normoverschrijding in grondwaterbeschermingsgebieden (provincies zijn daarvoor bevoegd gezag);
- toezien op voortgang RWZI's KRW proof maken;
- grondwaterkwaliteit KRW proof maken.

#### Gemeenten:

- inzet op saneren riooloverstorten en aanpak lekkende riolering;
- inzet op teeltkeuze agrariërs via bestemmingsplannen (opstellen handreiking);
- lozingseisen indirecte lozingen afstemmen op de zuivering (KRW proof maken via VTH en ketenaanpak producten).

#### Rijk:

- samen met bedrijfsleven en waterschappen ketenaanpak voor de KRW impuls stoffen vormgeven;
- invulling geven aan productverantwoordelijkheid samen met bedrijfsleven;
- waar nodig zorgen voor kaders, handreikingen en regelgeving voor de bronnen (industrie, landbouw en RWZI);
- verkennen hoe de *toelating* van gewasbeschermingsmiddelen in overeenstemming gebracht kan worden met de kwaliteitseisen van de KRW;
- waar nodig KRW proof maken van lozingen, steviger inzetten op Vergunningverlening-Toezicht-Handhaving (VTH);
- toetsen van regelgeving aan KRW-vereisten en waar nodig regelgeving verder aanscherpen, zie actielijn 4.

#### Bijlage actielijn 4: aanpak inzet op verdere verankering van afspraken in regelgeving

Deze actielijn heeft nog nadere uitwerking. Een eerste stap is opvolging van de aanbevelingen uit het Rli-advies conform de kabinetsreactie, voor zover die betrekking hebben op verankering in regelgeving. Het gaat dan primair om:

1. de regelgeving m.b.t. gewasbeschermingsmiddelen (toelating en gebruik) in lijn brengen met de KRW (*zie actie 10 kabinetsreactie Rli-advies*);
2. onderzoeken van de uitfasering van permanente vergunningen (*zie actie 3 kabinetsreactie Rli-advies*);
3. onderzoeken van de introductie van een landelijke meld- of vergunningplicht voor grondwateronttrekkingen (*zie actie 5 kabinetsreactie Rli-advies*); en
4. een onderzoek naar de eventueel benodigde aanpassingen in de productregelgeving voor prioritaire en opkomende stoffen (*zie actie 11 kabinetsreactie Rli-advies*).

#### Bijlage actielijn 5: aanpak bepalen toestand, prognose en resterend handelingsperspectief

*PM aanvullen o.b.v. PvA tussenevaluatie*

#### Bijlage actielijn 6: voorbereiding op een goede motivering van uitzonderingen in de aanloop naar 2027

*Nog nader uit te werken, voortbouwend op eerdere PvA spoor 3*

#### Bijlage actielijn 7: voorkomen van en voorbereiden op rechtszaken in Nederland

*Nog nader uit te werken*

## Bijlage opvolging Rli-advies

Bij de uitvoering van het KRW-impulsprogramma wordt ook toegezien op de voortgang van de acties die voortvloeien uit het Rli-advies 'Goed water goed geregeld' van 11 mei 2023. Voor een deel landt dit in actielijn 4 (waar de adviezen betrekking hebben op verankering in regelgeving en inderdaad daartoe wordt overgegaan), voor een deel zal dit zijn beslag krijgen in andere actielijnen. Hieronder staat een overzicht van de 12 aanbevelingen van de Rli.

NB: Uitgebreidere inhoudelijke beschrijving van de 12 acties is opgenomen in de kabinetsreactie op het Rli-advies (zie: [Kamerbrief met kabinetsreactie op Rli advies over KRW | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)).

| Onderwerp                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Geef watertoets een dwingender karakter</b><br><br><i>Er wordt in lijn met de voorstellen van de Rli gewerkt.</i><br><br>IenW, UvW, VNG en IPO werken, in opvolging van WBS, samen aan de concrete uitwerking van het dwingender maken van de watertoets rondom de weging van het waterbelang in de ruimtelijke ordening en de toepassing daarvan onder de Omgevingswet.<br>Deze uitwerking – in de vorm van een handreiking - zal gereed zijn eind 2023, voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 2024.                                                                                                                                  |
| <b>2. Voer verplichte actualisatie van vergunningen beter uit</b><br><br><i>Er wordt in lijn met de voorstellen van de Rli gewerkt.</i><br><br>Rijkswaterstaat beziet ca. 800 watervergunningen. Het bezien van prioritaire vergunningen - met de grootste impact op het oppervlaktewater - wordt dit jaar afgerond. Als gevolg hiervan wordt een aantal vergunningen aangepast aan de actuele eisen. Het bezien van de overige vergunningen is ook aangevangen.<br><br>Ook bij regionale waterbeheerders lopen trajecten ter actualisatie van vergunningen.<br><br>In de brief voorafgaand aan het WGO Water in het najaar wordt de Kamer hier over geïnformeerd. |
| <b>3. Faseer vergunningen onbepaalde tijd uit</b><br><br><i>Onderzocht wordt of de door de RLI voorgestelde aanscherping mogelijk en gewenst is.</i><br><br>Dit wordt met betrokken partijen in het kader van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) bekeken. Onderwerpen die daarbij worden uitgezocht zijn onder andere de nut en noodzaak van het uitfaseren van vergunningen voor onbepaalde tijd, naast de reguliere cyclus van bezien en actualiseren van vergunningen. Ook worden de consequenties in kaart gebracht voor de benodigde inzet, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid, alvorens hier nadere beslissingen over te nemen.              |
| <b>4. Neem alle meldingen van activiteiten met impact op watersystemen en alle verstrekte vergunningen op in openbaar register</b><br><br><i>Deels wordt in lijn gewerkt met de voorstellen van de Rli, deels wordt onderzocht of de door de RLI voorgestelde aanscherping mogelijk en gewenst is.</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

Voor grondwateronttrekkingen wordt hieraan gewerkt in het kader van de Basisregistratie Ondergrond, waarbij bekeken wordt hoe informatie uit het landelijk grondwater register beter toegankelijk kan worden gemaakt.

Voor lozingsvergunningen en andere vergunningen waarbij waterkwaliteit een rol speelt, wordt de openbaarheid van watervergunningen door de desbetreffende bevoegde gezagen zelf georganiseerd, volgens de procedures die de Algemene wet bestuursrecht voorschrijft.

Daarnaast kijkt het interbestuurlijk programma versterking vergunningverlening, toezicht en handhaving (IBP VTH22) ten algemene naar het verbeteren van de landelijke informatie-uitwisseling in het VTH-stelsel.

#### **5. Maak onttrekkingen uit grond- en oppervlaktewater vergunning- of melding-plichtig**

*Onderzocht wordt of de door de RLI voorgestelde aanscherping mogelijk en gewenst is.*

Nut en noodzaak van een volledig beeld van alle grondwateronttrekkingen worden door de Studiegroep Grondwater en door het kabinet onderschreven. In de WBS-brief is het voornemen om te komen tot een meet- en registratieplicht opgenomen. Bij het Commissiedebat Water van 7 juni jl. heeft de minister van IenW aangegeven een landelijke meldingsplicht voor alle onttrekkingen, en mogelijk regionaal zelfs vergunningsplicht, te overwegen. De mogelijkheden en effecten hiervan, bijvoorbeeld voor de administratieve lasten, zullen worden onderzocht.

De Kamer wordt geïnformeerd over de voortgang in aanloop naar het WGO Water in het najaar van 2023.

#### **6. Reserveer voldoende fysieke ruimte voor drinkwaterwinning**

*Er wordt in lijn gewerkt met de voorstellen van de Rli.*

Naar aanleiding van het rapport van het RIVM 'Waterbeschikbaarheid voor de bereiding van drinkwater tot 2030 – knelpunten en oplossingsrichtingen' werken VEWIN en IPO, in samenwerking met het Ministerie van IenW, aan een Actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2023 tot 2030.

Ook voor de langere termijn wordt nagegaan op welke wijze de waterbeschikbaarheid voor de bereiding van drinkwater gewaarborgd kan worden, waarbij onder andere het aanwijzen en beschermen van bestaande en nieuwe drinkwaterbronnen aan de orde is. Omdat het hierbij gaat om een regionale afweging van belangen ligt de bevoegdheid daarvoor primair bij de decentrale overheden. De ruimtelijke implicaties hiervan zullen worden ondergebracht in de nieuwe Nota Ruimte die in 2024 wordt voorzien.

#### **7. Verminder de nutriëntenconcentratie in het grond- en oppervlaktewater door aanscherping van de mestregelgeving**

*Onderzocht gaat worden of de door de RLI voorgestelde aanscherping mogelijk en gewenst is.*

De maatregelen uit het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn, inclusief Addendum, zijn momenteel in uitvoering. Ook wordt ingezet op grootschalig herstel van beekdalen op zandgronden, wat opgenomen is als prioriteit in de kaders van het NPLG.

Vanuit de derogatiebeschikking gelden een aantal aanvullende maatregelen, zoals de verplichting tot het aanhouden van mestvrije bufferstroken op landbouwgrond langs waterlopen, en de aanwijzing van door nutriënten verontreinigde gebieden waar vanaf 2025 een korting op de stikstofgebruiksnorm van 20% zal gelden, en het verlagen van de mestproductieplafonds per 2025.

Meerdere studies zijn en worden uitgezet om doelbereik van het bestaande maatregelenpakket uit het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn, het bijbehorende addendum en de derogatiebeschikking te kwantificeren. Op basis van deze resultaten, de tussenevaluatie van de KRW in 2024 en in het kader van het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn (2026-2029) zal worden gezien of er aanvullende maatregelen nodig zijn.

#### **8. Zet instrumenten in voor de door het kabinet beoogde vermindering van de veestapel**

De verwachting is dat de uitvoering van het NPLG tot minder vee zal leiden. Daarnaast is in de derogatiebeschikking de voorwaarde opgenomen dat Nederland de mestproductieplafonds geleidelijk verlaagd richting 2025. De nationale en sectorale plafonds in de Meststoffenwet zullen hierop worden aangepast.

#### **9. Verbeter de zuivering in rioolwaterzuiveringsinstallaties**

*Deels wordt in lijn gewerkt met de voorstellen van de RLI, deels gaat onderzocht worden of de door de RLI voorgestelde aanscherping mogelijk en gewenst is, en deels wordt het advies (nog) niet overgenomen.*

Op grond van de Richtlijn stedelijk afvalwater gelden al eisen aan de lozingen vanuit RWZI's voor fosfor en stikstof. De meeste waterschappen zetten nu al in op extra nutriëntenreductie bij RWZI's vanwege aanvullende eisen op grond van de KRW.

In de lopende herziening van de Richtlijn stedelijk afvalwater worden strengere eisen aan de behandeling van fosfor en stikstof gesteld, hiermee worden de lozingen van nutriënten verder teruggedrongen. Ook worden er meer eisen gesteld aan de zuivering voor chemische stoffen. Er kan nog niet worden vooruitgelopen op eventuele verplichtingen vanuit dit traject.

Momenteel wordt wel nagegaan of er nog een versnelling plaats kan vinden, zodat tijdig aan de KRW-normen kan worden voldaan. De Kamer wordt hierover geïnformeerd in aanloop naar het WGO Water in het najaar van 2023.

Voor de verwijdering van chemische stoffen (medicijnresten) loopt vanaf 2019 al een versnellingsprogramma 'verwijdering medicijnresten op zuiveringen' onder de ketenaanpak medicijnresten.

#### **10. Zorg voor doorwerking KRW-doelen in regelgeving gewasbeschermingsmiddelen**

*Onderzocht wordt of de door de RLI voorgestelde aanscherping mogelijk en gewenst is.*

De Kamer is in oktober 2022 geïnformeerd<sup>23</sup> over de aanpak op hoofdlijnen van het Ministerie van LNV en het Ministerie van IenW om invulling te geven aan de passage uit het Coalitieakkoord 'We stemmen de normen voor het gebruik van middelen af op de Kaderrichtlijn Water'. Deze aanpak betreft een generiek en gebiedsgericht spoor. Hierin wordt onder andere uitgewerkt op welke punten de wet- en regelgeving aangepast kan worden. In lijn met het advies van de RLI en het KRW-impulsprogramma hebben LNV en IenW het voornemen om te verkennen hoe de

toelating van gewasbeschermingsmiddelen in overeenstemming gebracht kan worden met de normen voor de KRW. Daarbij zullen ook de voorwaarden aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen daar waar nodig worden aangescherpt, zodanig dat deze uitvoerbaar en handhaafbaar zijn. De Kamer wordt in september van 2023 geïnformeerd over de uitkomst van deze verkenning.

#### **11. Voer aanpassingen in wet- en regelgeving door voor producten waarin prioritaire en opkomende stoffen worden gebruikt**

*Deels wordt in lijn gewerkt met de voorstellen van de Rli, deels wordt onderzocht of de door de RLI voorgestelde aanscherping mogelijk en gewenst is.*

Op dit moment ligt er een voorstel van de Europese Commissie om de Richtlijn Prioritaire Stoffen aan te passen waarbij onder andere stoffen worden toegevoegd die daarmee geclassificeerd worden als prioritaire stoffen of prioritair gevaarlijke stoffen. Op het moment dat de nieuwe richtlijn is vastgesteld wordt deze ook vertaald in nationale wet- en regelgeving.

Momenteel wordt ook gewerkt aan het Impulsprogramma Chemische Stoffen (2023 t/m 2026)<sup>24</sup>. Een aantal projecten van het Impulsprogramma Chemische Stoffen gaat over meer samenhang in de beleidsaanpak nationaal en Europees voor gevaarlijke stoffen; voor bodem, water, lucht, producten/productieprocessen.

Daarnaast wordt gewerkt aan het KRW-impulsprogramma, waarin specifiek aandacht is voor aanvullende maatregelen voor stoffen die in veel waterlichamen de norm overschrijden. In het KRW-impulsprogramma wordt onderzoek gestart naar de mogelijke doorwerking in wet- en regelgeving (Wet milieubeheer en Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009).

De Kamer wordt geïnformeerd over de voortgang in aanloop naar het WGO Water in het najaar van 2023.

#### **12. Begin direct met het doorrekenen van alle maatregelen**

Er wordt in lijn gewerkt met de voorstellen van de Rli.

Dit advies wordt onderschreven. Voor een groot deel is de opgave al bekend uit de eerdere nationale analyse waterkwaliteit en de ex-ante evaluatie waterkwaliteit uit 2021. Deze rapporten, aangevuld met de Milieueffectrapportage van het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn, zijn mede aanleiding geweest voor het addendum bij het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn en om de KRW-doelen op te nemen in het NPLG.

Er is al begonnen met de eerste stappen van de doorrekening. Zo worden de effecten van de derogatiebeschikking op waterkwaliteit op dit moment gekwantificeerd en die zullen naar verwachting gedurende de zomer van 2023 inzichtelijk zijn, waarna de minister van LNV de Kamer hierover zal informeren. Voor het doorrekenen van het complete beeld is het ook belangrijk dat de gebiedsprocessen NPLG in de vorm van de provinciale gebiedsprogramma's maatregelen hebben opgeleverd. De eerste versies daarvan komen in juli beschikbaar en zullen daarna worden getoetst. De definitieve resultaten van de volledige KRW-doorrekening, die samen met de waterbeheerders wordt uitgevoerd in het kader van de tussenevaluatie KRW, worden in 2024 verwacht. De Kamer zal in het voorjaar en najaar van 2024 worden geïnformeerd over de (tussen)resultaten.